

LTO - Position Paper Kaderrichtlijn Water (KRW) 18 juni 2026

1. Inleiding

De land- en tuinbouwsector wil actief bijdragen aan het realiseren van de waterkwaliteitsdoelen. Tegelijkertijd is het van belang dat beleid uitvoerbaar, haalbaar en effectief is en dat verantwoordelijkheden eerlijk worden verdeeld over alle betrokken partijen. In deze position paper gaan we nader in op de mogelijke gerichte Europese herziening van de KRW.

2. Uitgangspunten

LTO hanteert de volgende uitgangspunten voor de uitvoering van de KRW:

- Realistische en haalbare doelen

De KRW-doelen moeten gebaseerd zijn op een realistische beoordeling van de mogelijkheden binnen Nederland. Waar natuurlijke omstandigheden, historische belasting of externe bronnen een belangrijke rol spelen, dient hiermee rekening te worden gehouden bij de beoordeling van de doelrealisatie. Dit aspect is cruciaal bij nutriënten en komt onder meer terug in de noodzaak van een heldere en voor ieder navolgbare aanwijzing van gebieden die extra aandacht vergen.

- Boer en tuinder zelf aan het stuur, gebiedsgericht

Ten aanzien van gewasbescherming geldt: door de inspanningen van de bedrijven in de land- en tuinbouw is het aantal normoverschrijdingen de afgelopen gedaald, zo blijkt uit de Bestrijdingsmiddelenatlas. De bedrijven spannen zich in om de emissies terug te dringen. De ervaringen leren dat het voorschrijven van generieke maatregelen niet effectief is, omdat ieder bedrijf uniek is. Voor het behalen van deze doelvoorschriften pleit LTO voor een gebiedsgerichte benadering waarin boeren en tuinders aan de slag zijn en gaan op basis van de opgave voor dat gebied. Hierbij de constatering dat in al in tientallen gebieden in geheel Nederland deze gebiedsgerichte aanpak gaat starten of al is gestart.

- Gedeelde verantwoordelijkheid

Waterkwaliteit is het resultaat van de gezamenlijke invloed van land- en tuinbouw, industrie, huishoudens, rioolwaterzuiveringen, infrastructuur en buitenlandse aanvoer van water. Het verbeteren van de waterkwaliteit vraagt daarom om een gezamenlijke aanpak waarin iedere sector naar rato van het eigen aandeel in de belasting van het water bijdraagt.

3. De bijdrage van de landbouw

Nederlandse boeren en tuinders investeren al jarenlang in maatregelen die bijdragen aan een betere waterkwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn precisiebemesting, verbeterd bodembeheer, aanleg van bufferstroken, emissie-reducerende technieken, teeltmaatregelen gericht op vermindering van uit- en afspoeling en deelname aan gebiedsgerichte projecten. Deze inspanningen hebben op veel locaties geleid tot verbeteringen van de waterkwaliteit. Verdere vooruitgang vraagt om een aanpak die ondernemers stimuleert en ondersteunt in plaats van uitsluitend aanvullende verplichtingen oplegt. Denk hierbij onder meer aan investeringsregelingen, landbouwportalen en gezamenlijke was- en spoelplaatsen.

4. Gerichte herziening KRW

LTO juicht het initiatief van de Europese Commissie om te komen tot een gerichte herziening van de KRW. De huidige vormgeving van de KRW schiet tekort. Zo bevat de KRW een verbeterverplichting en een achteruitgangverbod van de waterlichamen, waarbij uiterlijk in 2027 een goede toestand van de waterlichamen bereikt moet zijn. Het realiseren van alle meer dan 100.000 doelen uit de KRW in 2027 is echter niet haalbaar. Hierbij geven wij rekenschap van het feit dat de werkelijke opgave langer bekend is, maar dat vooral de laatste jaren is gebleken hoe lastig deze is en in veel gevallen niet goed werkbaar. Dit speelt ook breder, buiten de landbouw. Er is in veel waterlichamen progressie in waterkwaliteit te zien. Dit vergt echter tijd: eerder genomen maatregelen (met doorgaans gevolgen voor de agrarische bedrijfsvoering) werken niet altijd meteen en hebben per plaats wisselende effecten en landen steeds in de complexe ecologie van sloten en wateren.

Het kernprobleem met de huidige KRW komt het sterkst tot uiting via het 'one out, all out' – principe. Een KRW-oppervlaktewaterlichaam bevindt zich in een goede ecologische toestand als *alle* biologische kwaliteitselementen goed zijn, de fysisch chemische parameters aan de norm voldoen en de concentraties van de specifiek verontreinigende stoffen aan de norm voldoen. Een sloot of plas voldoet enkel aan de normen van de KRW als het aan *al die verschillende* doelen voldoet. Anders wordt het waterlichaam gekwalificeerd als 'niet voldoende aan de norm', en dan maakt het niet uit of het gaat om een forse verontreiniging of het net niet halen van één doel. Dit is niet motiverend, het past niet bij natuurlijke processen in de open lucht en het water. De daaraan verbonden juridische risico's zijn onevenredig groot.

5. Wat wij vragen:

Waterkwaliteit verbeteren vormt in de praktijk een weerbarstige en lastige uitdaging, zeker bij diffuse bronnen. Wij vragen de Kamer en het Kabinet om een herziening van de KRW niet alleen als een bedreiging te zien. De landbouw heeft een opgave, maar loopt nu onnodig vast. De risico's zijn te groot, niet alleen voor de landbouwsector maar ook voor andere economische sectoren en de maatschappij als geheel. Bij elk niet – halen van de doelen zal bij velen de eerste reflex zijn om de regels nog verder aan te scherpen. Dat leidt vervolgens tot nog grotere frustratie en zeker geen compliance aan alle gestelde doelen. En zo verder.

Een betere KRW waar wij in deze position paper een pleidooi voor doen is vooral eenvoudiger, realistischer en motiverender. Zie af van 'one out all out'. Geef waterschappen en provincies veel ruimte voor goed gefundeerde motiveringen waarom KRW-doelen nog niet gehaald zijn en ga daar voor staan in Brussel. Stem veel af en trek meer op samen met buurlanden. Zij hebben dezelfde issues en zullen ook goed gemotiveerd ruimte moeten vragen aan Brussel. Maak een nieuwe opzet van de KRW met alle betrokken partijen, inclusief de landbouw.

Op praktisch niveau is ook nog veel mogelijk. Zo geeft Hoogheemraadschap Rijnland boomkwekers in Boskoop een directe, snelle terugkoppeling van waterkwaliteitsmetingen in hun gebied. Op basis van deze gegevens wordt goede resultaten geboekt, dit kan in heel Nederland. Versterk de aanpak onder het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer: In de Hollandse Delta, Limburg en andere landsdelen worden daarmee goede resultaten bereikt.

Onze kernvraag aan Kamer en Kabinet is om ons uit deze gecompliceerde situatie te halen. Kom met ons en onze sector tot een werkbaarder, eenvoudiger KRW-regelgevingskader om de waterkwaliteit te verbeteren. Steun herziening van de KRW in Brussel.